

De groene economie

*Tien jaar geleden zou Al Gore zijn weggelachen.
Nu is de tijd rijp.*

De opwarming van de aarde afremmen: dat wordt de grootste uitdaging voor de mens de volgende decennia.

De groene schok komt bovenop de energieschok.

Koolzuurgas, zoals CO₂ ook genoemd wordt, is weliswaar niet giftig, maar het mag alleen niet in al te hoge concentraties worden ingeademd.

Problematischer is dat CO₂ de werking heeft van een deken die de aardse warmte vasthoudt.

Het is toeval dat we op hetzelfde moment te maken hebben met een energieschok en een groene schok.

Het verband tussen economie, energie en ecologie

Zonder de zon zou er geen leven zijn op aarde. De oceanen en het land absorberen het grootste deel van de zonnewarmte, terwijl de wolken en de woestijnen een derde van alle zonnestrallen weerkaatsen.

De rol van het intensieve gebruik van fossiele brandstoffen is nefast.

De weinige sceptici werden waarschijnlijk gevormd binnen dezelfde schoolmuren waar ook de "wetenschappers" zaten die lange tijd de schadelijke gevolgen van tabak en asbest ontkenden.

We zitten dus met een paradox: de energie-intensiteit van de economie daalt, maar het verbruik per capita blijft toenemen. De verklaring daarvoor moeten we onder meer zoeken in de groeiende productiviteit van arbeid.

De *Inconvenient Truth* van Al Gore

Als Al Gore zijn documentaire tien jaar eerder had uitgebracht, dan was de reactie waarschijnlijk niet meer dan een collectieve geeuw of algemeen gelach geweest. De mens is een groepsdier: te vroeg gelijk krijgen is even nutteloos als te laat de realiteit onder ogen zien.

De onzin van Kyoto:

- De grootste vervuilers doen niet mee met Kyoto!
- Het akkoord bevordert de relocatie van de industrie.
Voor de industrielanden vormde de Kyotofactor een extra motivatie om de industrie te verplaatsen, bij uitstek naar de BRIC-landen. Maar dat heeft de milieudreiging voor onze planeet niet verminderd, integendeel. In Europa zijn de milieutechnieken verder ontwikkeld. In de BRIC-landen worden nog altijd vervuilende technieken gebruikt. (probleemverschuivingen)

- Kyoto bestraft kleine, dichtbevolkte landen en regio's zoals Vlaanderen.

De drie onrechtvaardigheden van de opwarming

- De vervuilende regio betaalt niet: de regio's die in het verleden het minst hebben vervuild, zullen de grootste economische verliezers zijn van de milieuschok.
- De vervuilende generatie betaalt niet.
- Er is geen prikkel of opbrengst voor de first mover: de kosten van alternatieve energieën worden onvoldoende snel gerentabiliseerd.

Vervuiling kent geen grenzen

Kwik uit China, stof uit Afrika, smog uit Mexico, ... Ook de VS merkt dat pollutie geen grenzen kent. Dertig procent van de luchtvervuiling die Californië treft, is eigenlijk afkomstig uit China.

China is dan misschien nog niet de grootste economie ter wereld, maar heeft sinds 2007 wel de twijfelachtige eer om 's werelds grootste vervuiler te zijn. De Chinezen hebben de leidersrol overgenomen van de Amerikanen.

De Chinese vervuiling moeten we ook vanuit een onafgewerkte globalisering bekijken. Vervuiling wordt vaak geoutsourced naar China!

Omdat China - en Zuidoost-Azië in het algemeen - de centrale productieplaats van de wereldeconomie is geworden, outsourcen de industrielanden hun vervuiling naar daar.

Voeding wordt structureel duurder door de klimaatwijziging en gebrek aan drinkbaar water

De groene schok zal over twintig tot honderd jaar zware gevolgen hebben voor de mens en de aarde. Net zoals we vandaag al worden geconfronteerd met de gevolgen van milieuproblemen uit het recente verleden sinds de industriële revolutie.

70 % van het aardoppervlak bestaat uit water. Daarvan is 97,5 % terug te vinden in de oceanen. Er is dus water in overvloed. Maar slechts 2,5 % van dat water is zoet water. De zoveelste klimaatparadox: we hebben veel water, maar weinig water dat leven stimuleert. 69 % van het zoet water op aarde bevindt zich in gletsjers, die op het punt staan te verdwijnen. De groene schok is een schok die de economie, maar vooral het leven op aarde treft.

Opportunities voor export van milieukennis en –technologie

Op basis van een aantal recente contacten met Oost-Aziatische landen heb ik zelf kunnen ervaren dat er zeker een brede waaier aan mogelijkheden bestaat voor het exporteren van onze milieugerelateerde knowhow. Concreet werden er onder meer in China, Indonesië, Thailand, Filippijnen en Vietnam een aantal oppurtiniteiten naar voor geschoven. Deze landen zijn in het stadium gekomen dat ze wel degelijk beseffen dat er ernstige milieuproblemen zijn, dat er niet duurzaam wordt omgegaan met natuurlijke rijkdommen en dat het milieu dermate verwaarloosd werd dat dringende ingrepen noodzakelijk zijn.

Bij wijze van voorbeeld pik ik slechts één land eruit dat een goed overzicht geeft over welke invalshoeken en problemen het gaat, met name de Filippijnen.

In de Oost-Aziatische landen is er duidelijk een brede waaier aan mogelijkheden wat betreft het exporteren van onze milieugerelateerde knowhow. Dit heb ik zelf kunnen ondervinden tijdens mijn zending naar China, Indonesië, Thailand, Filippijnen en Vietnam. Men beseft hier dat er een probleem is, dat er niet duurzaam wordt omgegaan met natuurlijke rijkdommen en dat het milieu dermate verwaarloosd wordt dat een noodzakelijk ingrijpen dringend is.

Voorbeelden kunnen dit verduidelijken: met focus op de Filippijnen als willekeurig voorbeeld:

- Op de Filippijnen wordt enkel aan korte termijn politiek gedaan, wat voor milieuproblemen niet de juiste aanpak is. Ik was daar 3 maanden te laat want het contract was net afgesloten (mijn vraag: abonnement?)
Een vervuilde rivier baggeren kan dan misschien een onmiddellijk resultaat opleveren, maar geen blijvend. De enige optie zou zijn de vervuiling aan de bron aan te pakken via waterzuivering.
- De Filippijnse autoriteiten beseffen dat men in het verleden een fout heeft gemaakt door massaal bomen te kappen. (50 % van de landoppervlakte is bestemd tot bosgebied maar nog slechts de helft hiervan is bebost). Er wordt getracht deze fout te herstellen middels herbebossingsprojecten, maar deze blijken niet succesvol te zijn omdat men niet over de nodige kennis beschikt. => Vlaanderen wel
- Afval wordt nog steeds massaal gestort. De reden hiervoor is dat er wettelijk gezien enkel afval verbrand mag worden wanneer voldaan wordt aan bepaalde veiligheidseisen, zoals het vermijden van zuurstofgebruik en contact tussen de warmtebron en het afval. Omdat de technologieën in de Filippijnen hieraan nog niet aangepast zijn, gaat het storten echter gewoon door.
- De Filippijnen willen hun energiesysteem uitbouwen met het oog op volledige zelfvoorziening. In 2007 bedroeg hun import aan olie en kolen nog 43 %. Hun doel is om hun hernieuwbare energiec capaciteit, die in 2007 42 % bedroeg, te verdubbelen in 10 jaar tijd. Voornamelijk via thermische, hydrothermale en zonne-energie maar ook via windenergie waarvoor er nog een potentieel van ongeveer 76.600 MW is. Er zouden ook een heel aantal initiatieven vanuit de private sector zijn waarvoor men op zoek is naar partners. Ook voor de energiesector is technologie van hoogstaande kwaliteit dus zeker welkom. Kandidaten in de zaal?

De Filippijnse overheidsinstanties, bevoegd voor de vernoemde materies, vragen zélf om capacity vanuit Vlaanderen. Men is er zich van bewust dat de kennis en technologieën bij hun ontbreken en deze van Vlaanderen voor een groot stuk kunnen tegemoet komen aan hun vragen.

In het kader van dezelfde buitenlandse missie werden quasi identiek dezelfde problemen in Vietnam, Thailand en China naar voor geschoven. Er moet uiteraard wel op gewezen worden dat de ene overheidsinstantie al wat meer gedreven is dan de andere voor het oplossen van deze problemen.

Opportunities

Deze uitdagingen en mogelijkheden lijken niet enkel interessant voor samenwerking tussen de overheden, maar eveneens, en vooral zelfs, voor de private sector.

Om slechts één voorbeeld te noemen, al diegene die de Europese actualiteit volgen weten dat in het kader van het plan Barroso de meesten landen/regio's in Europa emissierechten moeten vergaren die men in het vakjargon meestal "carbon credits" noemt.

Dit kan op heel veel verschillende manieren gebeuren. De overheid kan gewoon die rechten aankopen via de Wereldbank, via de Asian Development Bank, voor zover de investeringen eraan gekoppeld erkend zijn door de agentschappen die in elk land bestaan in het kader van het Kyoto-protocol.

Een andere mogelijkheid is inspanningen leveren zodanig dat Vlaamse technologie en Vlaamse investeringen in het algemeen worden ingebracht in de eerder geciteerde landen zodat geen extra financiële impuls van de begroting moet komen maar dat de realisaties van deze technologie (verbrandingsovens, energiecentrales, waterzuiveringsinstallaties, bebossingsprojecten, enz.) automatisch deze emissierechten genereren. Hier is duidelijk een rol weggelegd voor de Vlaamse bedrijven die op deze wijze voor een win win situatie kunnen zorgen voor een eigen uitbreiding en omzet en voor de overheid die op deze wijze deze rechten automatisch kan verwerven. Dit is duidelijk een win win situatie waar iedereen beter van wordt.

Het spreekt enerzijds voor zich dat de Vlaamse overheid en meer specifiek instellingen zoals Flanders Investment and Trade en het Departement Leefmilieu hierbij een ondersteunende rol ten aanzien van het bedrijfsleven moeten kunnen spelen.

Anderzijds kan dit niet zonder moed, kennis, inzicht en durf van het bedrijfsleven om in dergelijke projecten te stappen die in de praktijk wellicht veelal zullen uitmonden in constructies zoals joint ventures.

Slotbeschouwing

Het is mijn overtuiging dat Vlaanderen door de jarenlange innovatieve investeringen en de bijzonder strenge regelgeving op vlak van leefmilieu een concurrentieel voordeel heeft.

Meestal onderschatten we onze eigen capaciteiten en ontbreekt de ondernemingsgeest. Ik nodig dan ook alle consultancy bedrijven of operationele milieubedrijven uit de stap te zetten om zich op dit pad te begeven. Het is precies in een periode van economische recessie dat onze regio behoefte heeft aan deze initiatieven en dat de overheid en private sector de handen in elkaar moeten slaan om de toekomst van Vlaanderen te verzekeren.